

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۵۰ پرسش چهارگزینه‌ای برگزیده
حقوق تعهدات

تدوین: قائم‌الدین شعبانی حاجی
انتشارات پتر دانش

سرشناسه	شعبانی حاجی، قایم الدین، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور	۵۰۰ پرسش چهار گزینه ای برگزیده حقوق تعهدات
مشخصات نشر	تهران: چتر دانش، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	۱۹۶ ص؛ ۱۵ × ۲۱/۵ س م.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۳۱۶-۳۴-۴
وضعیت فهرست‌نویسی	فیبای مختصر
یادداشت	این مدرک در آدرس http://opac.nlai.ir قابل دسترسی است.
شماره کتابشناسی ملی	۳۵۹۶۴۶۹

نام کتاب	۵۰۰ پرسش چهارگزینه‌ای برگزیده حقوق تعهدات
ناشر	چتر دانش
تدوین	قایم الدین شعبانی حاجی
نوبت و سال چاپ	سوم - ۱۴۰۰
شمارگان	۵۰۰
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۷۳۱۶-۳۴-۴
قیمت	۱۱۰۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خ منبری جاوید (اردیبهشت شمالی)، پلاک ۸۸
تلفن مرکز پخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳
پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com
کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

۶	فصل اول: تعریف عقد و بیان اقسام عقود و معاملات.....
۷	مبحث اول: کلیات.....
۸	مبحث دوم: اقسام عقود و معاملات.....
۱۸	فصل دوم: شرایط اساسی صحت معامله.....
۱۹	مبحث اول: قصد طرفین و رضای آنها.....
۵۱	مبحث دوم: اهلیت طرفین معامله.....
۵۲	مبحث سوم: مورد معامله.....
۵۴	مبحث چهارم: جهت معامله.....
۵۷	فصل سوم: اثر معاملات.....
۵۸	مبحث اول: قواعد عمومی.....
۶۶	مبحث دوم: خسارات حاصله از عدم اجرای تعهد.....
۷۴	مبحث سوم: اثر عقود نسبت به اشخاص ثالث.....
۷۵	فصل چهارم: شروط ضمن عقد.....
۷۶	مبحث اول: اقسام شرط.....
۸۴	مبحث دوم: احکام شرط.....
۹۴	فصل پنجم: معاملات فضولی.....
۱۰۶	فصل ششم: سقوط تعهدات.....
۱۰۷	مبحث اول: وفای به عهد.....
۱۱۸	مبحث دوم: اقاله.....
۱۲۲	مبحث سوم: ابراء.....
۱۲۴	مبحث چهارم: تبدیل تعهد.....
۱۲۸	مبحث پنجم: تهاتر.....
۱۳۲	مبحث ششم: مالکیت مافی الذمه.....
۱۳۴	پاسخنامه تشریحی.....

در اهمیت

خوانندگان گرامی؛ لازم به یادآوری است که نشانه های درج شده در ابتدای هر سؤال، نشانگر درجه اهمیت پرسش های ذکر شده می باشد. سؤالاتی که دارای علامت □ می باشند از بیشترین درجه اهمیت نسبت به سایر سؤالات برخوردار هستند. که این سؤالات را ممتاز می نامیم و بدیهی است سایر سؤالات از لحاظ آزمونی و کاربردی از اهمیت کمتری برخوردارند. به نحوی که علامت های □ □ در ابتدای سایر سؤالات به ترتیب بیانگر درجه اهمیت خیلی مهم و مهم می باشند.

لازم به ذکر است آن دسته از سؤالاتی که در ابتدای آن ها هیچ نشانه ای وجود ندارد، از پایین ترین درجه اهمیت آزمونی و کاربردی نسبت به سایر سؤالات برخوردارند.

سخن‌ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله‌ی یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این‌ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آنها از یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی آزاد چتردانش، در مقام مؤسسه‌ای پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت‌گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه‌ی خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی به‌منصه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسؤل انتشارات چتر دانش

۱

فصل

تعريف عقد و بيان اقسام عقود و معاملات

■ مبحث اول: کلیات

■ مبحث دوم: اقسام عقود و معاملات

مبحث اول: کلیات

۱ کدام گزینه در خصوص عمل حقوقی یک جانبه صحیح است؟
(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۷)

- الف) الزام آور است
- ب) فقط در امور غیر مالی الزام آور است
- ج) فقط در صورتی که اسقاط تعهد کند، الزام آور است
- د) فقط در موارد خاص پیش بینی شده در قانون الزام آور است

۲ در مورد مقایسه «عمل حقوقی» و «واقعۀ حقوقی» از نظر «اثر» کدام یک از گزینه های زیر درست است؟
(ارشد آزاد - ۱۳۸۹)

- الف) اثر واقعۀ حقوقی و عمل حقوقی هر دو ناشی از اراده است.
- ب) اثر عمل حقوقی ناشی از حکم قانون است ولی اثر واقعۀ حقوقی ناشی از اراده.
- ج) اثر عمل حقوقی ناشی از اراده است ولی اثر واقعۀ حقوقی را قانون تعیین می کند.
- د) از نظر منشأ تحلیلی، عمل حقوقی و واقعۀ حقوقی هر دو می توانند بر حسب مورد آثاری ناشی از اراده یا حکم قانون داشته باشند.

۳ عمل حقوقی عملی است که

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۹۱)

- الف) با حکم قانون محقق شود. (ب) تحقق آن ناشی از دو اراده باشد.
- ج) آثار حقوقی داشته باشد. (د) تحقق آن نتیجه قصد انشاء باشد.

۴ کدام یک از موارد زیر را نمی توان مصداق واقعۀ حقوقی دانست؟
(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۲)

- الف) اتلاف عمدی
- ب) اعراض
- ج) تولد و مرگ
- د) غصب مال غیر

۵ قراردادهای امور هستند.

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۸)

(الف) انتزاعی (ب) اعتباری (ج) فرضی (د) واقعی

۶ بر طبق تعریفی که ماده ۱۸۳ قانون مدنی از عقد به دست می دهد، عقد آن عمل حقوقی دو جانبه ای است که تنها
(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۰)

(الف) ایجاد تعهد می کند.

(ب) باعث ایجاد شخصیت حقوقی می گردد.

(ج) در تعهد موجود تغییر ایجاد می نماید و یا این که آن را اسقاط می کند.

(د) موجب تملیک یک مال و یا استقرار حق انتفاع یا حق ارتفاق نسبت به آن می شود.

۷ رابطه عقد و تعهد چگونه است؟ (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۶)

(الف) تعهد و عقد مترادف هستند.

(ب) برخی عقود اثر تعهد هستند ولی هر عقدی ناشی از تعهد نیست.

(ج) برخی عقود از تعهد و برخی تعهدات از عقود ناشی می شوند.

(د) برخی تعهدات اثر عقد هستند ولی هر تعهدی ناشی از عقد نیست.

۸ اصل رضایی بودن عقود به کدام معناست؟

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۷)

(الف) قصد انشاء عنصر اصلی عقد است.

(ب) رضای باطنی برای تحقق عقد کافی است.

(ج) برای تحقق عقد، توافق اراده ها لازم است.

(د) اراده به هر نحوی ابراز شود برای تحقق عقد کافی است.

مبحث دوم: اقسام عقود و معاملات

۹ کدام یک از عقود زیر عقد عینی است؟ (تعهدات آزاد - ۱۳۷۹)

(الف) عقدی که عین مال بدون منافع آن مورد معامله قرار می گیرد.

(ب) عقدی که قبض در آن شرط صحت است.

(ج) عقدی که عین مال برای مالک باقی می ماند و منافع و سایر حقوق آن

مورد معامله قرار می گیرد.

د) عقدی که در آن شرط می شود که فروشنده تا مدتی حق انتقال عین را به دیگری ندارد.

۱۰ کدام گزینه در تعریف عقد عینی صحیح است؟

(ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۴)

الف) عقد عینی عقدی است که با ایجاب و قبول و قبض واقع می شود.
ب) عقد عینی عقدی است که با ایجاب و قبول واقع می شود ولی موضوع آن باید عین معین باشد.
ج) عقد عینی عقدی است که صحت آن منوط به تنظیم سند رسمی می باشد.

د) عقد عینی عقدی است که عین مال بدون منافع آن (به طور مسلوب المنفعه) مورد معامله قرار گیرد.

۱۱ عقد عینی عقدی است که: (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۶)

الف) موضوع آن عین خارجی باشد.
ب) موضوع آن عین معین موجود باشد.
ج) موضوع آن انتقال مالکیت عین شخصی باشد.
د) وقوع آن موکول به تسلیم مال موضوع تعهد باشد.

۱۲ کدام یک از عقود ذیل عقد عینی است؟ (مشاوران - ۱۳۸۱)

الف) بیع عین معین
ب) اجاره مال غیرمنقول
ج) رهن
د) هر سه عقد

۱۳ در خصوص تفاوت های عقد تملیکی و عقد عهدی، کدام یک از

گزینه های ذیل درست است؟ (ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۷)

الف) در عقد تملیکی مالکیت به نفس ایجاب و قبول حاصل است ولی در عقد عهدی چنین نیست.
ب) عقد تملیکی موجب حق عینی برای طرف عقد است، ولی عقد عهدی چنین نیست.
ج) در عقد تملیکی برای طرف عقد، حق تعقیب ایجاد می شود، ولی در عقد عهدی چنین نیست.

(د) همه موارد

۱۴ □□ در خصوص مقایسه عقد معوض با عقد بلاعوض با شرط عوض، کدام

یک از گزینه‌ها درست نیست؟ (ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۷)

(الف) عقد معوض با عقد بلاعوض واجد اثر یکسان اند.

(ب) در عقد معوض در صورت عدم تعادل دو عوض، ممکن است خیار غبن ایجاد شود.

(ج) فقدان عوض در عقد معوض، بطلان عقد معوض است.

(د) در عقد معوض در صورت عدم ایفای تعهد از جانب یک طرف، ممکن است از حق حبس استفاده کرد.

۱۵ □□ ویژگی‌های قرارداد معوض کدام است؟

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۶)

(الف) عدم ضرورت اهلیت، خیار تبعض صفقه، قبض، حق حبس

(ب) ضرورت قبض، تأثیر شخصیت طرفین، خیار غبن، عدم ضرورت اهلیت

(ج) عدم ضرورت اهلیت، عدم تأثیر شخصیت طرفین، خیار غبن، حق حبس

(د) عدم ضرورت قبض، حق حبس، عدم تأثیر شخصیت طرفین، خیار غبن، ضرورت اهلیت

۱۶ □□ عقد لازم با فوت احد طرفین:

(ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۳)

(الف) منحل نمی شود. (ب) منحل می شود.

(ج) باطل می شود. (د) جایز می شود.

۱۷ □□ با توجه به ماهیت عقود لازم و جایز:

(ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۷)

(الف) عقد لازم و جایز هر دو قابل فسخ اند.

(ب) عقد لازم هیچ گاه قابل فسخ نیست ولی عقد جایز همواره قابل فسخ است.

(ج) عقد جایز همواره قابل فسخ است ولی عقد لازم فقط در موارد امکان استناد به یکی از خیارات.

(د) پس از انعقاد عقد، فسخ آن قانوناً امکان ندارد، مگر سبب جدیدی حادث شود.

۱۸ در تفاوت عقد جایز و عقد لازم می توان گفت: (سردفتری - ۷۶)

الف) عقد لازم، عقدی است که برای طرفین لازم الاتباع است ولی عقد جایز لازم الاتباع نیست.

ب) عقد لازم جز در مواردی که قانون پیش‌بینی نموده قابل فسخ نیست، ولی عقد جایز همواره قابل فسخ است.

ج) عقد لازم هرگز گسیخته نمی‌شود ولی عقد جایز قابل گسیختن است.

د) عقد لازم فقط نسبت به طرفین قرارداد، ولی عقد جایز نسبت به اشخاص ثالث نیز تسری می‌یابد.

۱۹ کدام یک از عبارات زیر صحیح نیست: (ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۳)

الف) عقد نافذ صحیح است. ب) عقد غیر نافذ باطل نیست.

ج) عقد قابل فسخ غیر نافذ است. د) عقد باطل قابل فسخ نیست.

۲۰ کدام یک از گزینه های ذیل درباره «عقد غیر نافذ» و «عقد قابل

فسخ» درست است؟ (ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۸)

الف) عقد غیر نافذ، همان عقد قابل فسخ است.

ب) رد عقد غیر نافذ کاشفیت ندارد ولی فسخ عقد قابل فسخ، کاشفیت دارد.

ج) عقد غیر نافذ، اساساً بی اعتبار و کأن لم یکن است ولی عقد قابل فسخ، قراردادی صحیح و معتبر محسوب می شود.

د) عقد غیر نافذ، از حیث فقدان رضای معتبر، ناقص است ولی عقد قابل

فسخ فی نفسه عقد کاملی است، مع الوصف از تاریخ تحقق فسخ، اثر آن زایل می شود.

۲۱ عقد خیاری عقدی است که (ارشد آزاد - ۱۳۹۰)

الف) به مناسبت ماهیت عقد، خیار فسخ قرارداد برای طرفین یا یکی از آنها در نظر گرفته شده است.

ب) ماهیتاً لازم بوده، ولی طرفین برای خود یا دیگری حق فسخ قائل شده اند.

ج) قانون برای طرفین یا یکی از آنها اختیار فسخ پیش بینی کرده است.

د) عقدی است که موضوع آن، معامله یکی از خيارات قراردادی است.

۲۲ منظور از عقد خیاری ... (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۲)

الف) عقد جایز است که هر یک از طرفین، اختیار بهم زدن آن را، هر وقت که اراده کنند، دارند.

ب) آن عقدی است که فقط قانونگذار صریحاً، اختیار فسخ آن را برای یکی از طرفین پیش بینی کرده باشد.

ج) آن عقد جایزی است که توسط متعاقدين برای طرفین، یا یکی از آن ها اختیار بر هم زدن عقد پیش بینی شده باشد.

د) در عرف حقوقی، قرارداد لازمی است که برای طرفین، یا یکی از آن ها و یا شخص ثالثی، توسط متعاقدين حق فسخ پیش بینی شده باشد.

۲۳ عقد خیاری عقدی است.

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۹)

الف) جایز (ب) لازم

ج) لازم یا جایز (د) از یک طرف لازم و از یک طرف جایز

۲۴ عقد منجّز یعنی: (ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۳)

الف) عقد غیر قابل فسخ (ب) عقد غیر وابسته

ج) عقد لازم (د) عقد با طرف معلوم

۲۵ در صورتی که تلاقی اراده‌های طرفین و توافق آن‌ها، علت تامه وقوع

عقد باشد، چنین عقدی را ... می‌نامند. (ارشد آزاد - ۱۳۸۵)

الف) عقد قطعی (ب) عقد منجّز (ج) عقد حال (د) عقد کامل

۲۶ عقد معلق آن است که (تعهدات آزاد - ۱۳۸۰)

الف) تاریخ اجرای آن معلوم نباشد.

ب) برای تسلیم مورد عقد، اجل معین شده باشد.

ج) مورد عقد نامعلوم باشد.

د) انشاء یا تحقق ماهیت آن متوقف بر امری باشد.

۲۷ عقد معلق عقدی است که: (ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۱)

الف) مشروط به شرط صفت شده باشد.

ب) مشروط به شرط فعل شده باشد.

(ج) تحقق ماهیت یا انشای آن وابسته به امر دیگری شده باشد.
(د) مشروط به شرط نتیجه شده باشد.

عقد معلق: ۲۸ □

(ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۳)

- (الف) همواره باطل است.
(ب) پس از حصول معلق علیه نافذ است.
(ج) اگر انشاء معلق باشد، باطل نیست.
(د) اگر منشاء معلق باشد، باطل است.

بر طبق قانون مدنی، عقد معلق، عقدی است که در آن ... ۲۹ □

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۲)

- (الف) انشاء عقد بر حسب عقد، موقوف به امر دیگری باشد.
(ب) اثر عقد بر حسب انشاء موقوف به امر دیگری باشد.
(ج) انعقاد عقد بر حسب قصد موقوف به امری دیگر باشد.
(د) انشاء عقد و اثر آن بر حسب قصد، موقوف به امر دیگری باشد.

در عقد معلق، کدام عبارت درباره معلق علیه صحیح نیست؟ ۳۰ □

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۱)

- (الف) مربوط به آینده باشد.
(ب) امری محتمل الوقوع باشد.
(ج) در ارتباط با ارکان عقد و شرایط درستی و نفوذ آن باشد.
(د) امری باشد که نسبت به خود عقد حادثه ای خارجی تلقی شود.

شرایط معلق علیه کدام است؟ (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۶) ۳۱ □

- (الف) احتمالی بودن، استقبالی بودن و خارج از شرایط صحت عقد بودن
(ب) محقق بودن، منجز بودن و معلق به شرایط صحت عقد بودن
(ج) کامل بودن، مادی بودن و ناظر به جهت عقد بودن
(د) مقدور بودن، معلوم بودن و مربوط به قصد طرفین بودن

کدام مورد از ویژگی های معلق علیه نیست؟ (دکتری - ۱۳۹۰) ۳۲ □

- (الف) تحقق یا عدم تحقق آن معلوم نباشد.
(ب) مربوط به شرایط اساسی وقوع عقد باشد.

(ج) ناظر به تحقق حادثه ای در آینده باشد.

(د) خارج از اراده طرفین قرارداد باشد.

۳۳ هرگاه تحقق قرارداد به واقعه محقق الوقوع در آینده موکول شود

قرارداد (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۹)

(الف) صحیح و مؤجل است. (ب) صحیح و حال است.

(ج) صحیح و معلق است. (د) باطل است.

۳۴ شخصی زمین خود را می فروشد اگر تا سه ماه خانه در حال ساخت

او آماده شود به شرط این که خریدار اتومبیل او را تعمیر کند. این

عقد: (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۳)

(الف) عقد معلق است. (ب) عقد مشروط است.

(ج) عقد معلق مشروط است. (د) عقد منجز مشروط است.

۳۵ شخصی خانه متعلق به خود را به دیگری می فروشد، اگر تا سه ماه

آینده به تهران منتقل شود و به شرط آنکه خریدار، خود خانه را

نقاشی کند، این عقد (ارشد آزاد - ۱۳۸۹)

(الف) عقد معلق مشروط است. (ب) عقد معلق است.

(ج) عقد مشروط است. (د) عقد منجز مشروط است.

۳۶ تعلیق در کدام یک از عقود زیر موجب بطلان است؟

(ارشد آزاد تعهدات - ۱۳۸۱)

(الف) مزارعه (ب) صلح (ج) نکاح (د) بیع

۳۷ کدام یک از عبارات زیر نادرست است؟ (وکالت - ۱۳۸۸)

(الف) عقد بیع معلق صحیح است. (ب) عقد نکاح معلق باطل است.

(ج) عقد ضمان معلق صحیح است. (د) عقد اجاره معلق صحیح است.

۳۸ آیا در عقد معلق، تحقق شرط (معلق علیه) اثر قهقرایی دارد یا

خیر؟ (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۷)

(الف) اثر قهقرایی دارد و از روز عقد موثر است.

(ب) اثر قهقرایی ندارد و از زمان تحقق شرط موثر است

ج) در قراردادهای مالی اثر قهقرایی دارد و قراردادهای غیر مالی فاقد این اثر است

د) نسبت به منافع مال مورد انتقال اثر قهقرایی دارد ولی نسبت به عین، فاقد اثر قهقرایی است.

۳۹ اگر در عقد معلق قبل از تحقق معلق علیه، متعهد تعهد خود را اجرا کند (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۹۰)

الف) عقد «حال و منجز» می شود.

ب) «تعهد طبیعی» محسوب می شود.

ج) مصداق ضمان درک خواهد بود.

د) «پرداخت ناروا» محسوب می شود و قابل استرداد است.

۴۰ در ارتباط با عقود معلق و احتمالی کدام گزینه صحیح نیست؟ (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۰)

الف) در عقد احتمالی تنها وجود یا حدود تعهد یکی از طرفین وابسته به واقعه ای نامعلوم می باشد.

ب) در عقد معلق کل آثار مترتب بر عقد منوط و وابسته به واقعه ای نامعلوم است.

ج) عقد احتمالی از مصادیق عقود معوض بوده و قسمی خاص از آن به شمار می آید.

د) فقط عقد عقود مجانی را می توان به صورت معلق واقع ساخت.

۴۱ تعهد موجب تعهدی است که (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۶)

الف) وقوع آن منوط به رسیدن زمان معینی باشد.

ب) اجرای آن منوط به فرا رسیدن زمان معینی باشد.

ج) وقوع و اجرای آن منوط به فرا رسیدن موعد خاصی شود.

د) زوال آن منوط به فرا رسیدن زمان معینی باشد.

۴۲ شرط فاسخ چه نوع شرط است؟ (تعهدات آزاد - ۱۳۷۹)

الف) شرطی که برای مشروط له حق فسخ ایجاد می کند.

ب) شرطی که به موجب آن شخص ثالثی که مورد توافق طرفین است، عقد را فسخ می کند.

ج) شرطی که با تحقق آن عقد خودبخود منفسخ می شود.

د) شرطی که در صورت تحقق آن، قاضی حکم بر فسخ معامله صادر می کند.

۴۳ شرط فاسخ، شرطی است که در صورت تحقق آن

(ارشد آزاد - ۱۳۸۹)

الف) مشروط له حق فسخ عقد را دارد.

ب) عقد بدون دخالت اراده طرفین منفسخ می شود.

ج) شخص ثالث مورد توافق طرفین، حق فسخ عقد را دارد.

د) عقد به حکم دادگاه منحل می گردد.

۴۴ «شرط فاسخ» التزامی است که

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۶)

الف) به موجب آن حق فسخ عقد موجود، به ثالثی داده می شود.

ب) انحلال تعهد موجود را معلق به وقوع امری محتمل نماید.

ج) تخلف از آن به متعهد له حق فسخ عقد موجود را می دهد.

د) رأساً اختیار فسخ عقد را به یکی از طرفین قرارداد می دهد.

۴۵ شرط فاسخ شرطی است که در صورت تحقق.....(وکالت - ۱۳۸۷)

الف) عقد خود به خود منحل می شود.

ب) به وسیله حکم دادگاه عقد، فسخ می شود.

ج) برای شخص ثالث مورد توافق طرفین، حق فسخ ایجاد می شود.

د) برای مشروط له حق فسخ ایجاد می کند.

۴۶ در یک قرارداد اعطای وام این عبارت آمده است: «تأخیر در

پرداخت هر یک از اقساط تا ده روز سبب انفساخ قرارداد وام و حال

شدن اقساط باقیمانده می شود»، کدام اصطلاح از نظر حقوقی بر

این عبارت قابل اطلاع است؟ (ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۸)

ب) شرط نتیجه

الف) شرط تعلیقی

(ج) شرط فاسخ (د) تعهد به انفساخ

۴۷ □ کدام گزینه در خصوص اثر شرط فاسخ، صحیح است؟

(ارشد سراسری تعهدات - ۱۳۸۹)

(الف) به محض تحقق شرط، عقد منفسخ می شود و به اقدام دیگری نیاز نیست.

(ب) پس از تحقق شرط، انحلال عقد منوط به اعلام فسخ از سوی مشروط له است.

(ج) پس از تحقق شرط و اعلام فسخ ذینفع، انحلال عقد منوط به حکم دادگاه است.

(د) پس از تحقق شرط، انحلال عقد منوط به اعلام فسخ از سوی مشروط علیه است.

۴۸ □□ در مورد عقد معلق و عقد شانسی کدام گزینه صحیح نیست؟

(ارشد آزاد - ۱۳۸۹)

(الف) در عقد معلق آثار عقد منوط به واقعه ای نامعلوم است.

(ب) عقد شانسی از مصادیق عقد معوض و قسم خاصی از آن به حساب می آید.

(ج) در عقد شانسی تنها وجود یا حدود تعهد یکی از طرفین وابسته به واقع ای نامعلوم است.

(د) فقط عقد شانسی را می توان به صورت معلق واقع ساخت.

پاسخنامه تشریحی

۱ **گزینه د صحیح است.** در قانون مدنی ما هیچ ماده‌ای وجود ندارد که به طور صریح یا ضمنی، ایجاد تعهد به وسیله‌ی اراده‌ی یک تن به طور عام تجویز کند و در منابع ایجاد حق دینی هم نامی از ایقاع برده نشده است. پس، در حقوق کنونی نمی‌توان ایقاع را از منابع ایجاد تعهد به شمار آورد. فقط جایی که مصالح اجتماع و نیازمندی‌های کنونی اقتضا می‌کند به عنوان وسیله‌ای استثنایی مباح گردیده است. (دوره‌ی مقدماتی حقوق مدنی - اعمال حقوقی شماره ۶).

۲ **گزینه ج صحیح است.** واقعه‌ی حقوقی: روی دادی است که آثار حقوقی آن نتیجه‌ی اراده‌ی شخص نیست و به حکم قانون به وجود می‌آید. اعم از این که ایجاد واقعه ارادی باشد مانند غصب و اتلاف مال غیر، یا طبیعی، چون مرگ و تولد شخص.

اعمال حقوقی: اعلام اراده‌ای است که به منظور ایجاد اثر حقوقی خاص انجام می‌شود و قانون نیز اثر دلخواه را بر آن بار می‌کند. (اثر آن با آنچه که فاعل خواسته منطبق است.) (دوره‌ی مقدماتی حقوق مدنی - اعمال حقوقی - شماره ۵)

۳ **گزینه د صحیح است.** عمل حقوقی عملی است که تحقق آن نتیجه‌ی قصد انشاء باشد. عمل حقوقی یا به صورت عقد محقق می‌شود یا ایقاع. عمل حقوقی در مقابل واقعه‌ی حقوقی قرار دارد که در تحقق آن قصد انشاء وجود ندارد. (دوره‌ی مقدماتی حقوق مدنی - اعمال حقوقی - شماره ۸)

۴ **گزینه ب صحیح است.** اعراض که عبارت است از اسقاط حق عینی، از لحاظ ماهیت، ایقاع بوده و در زمره‌ی اعمال حقوقی به شمار می‌رود. موارد در گزینه‌های ۱، ۳ و ۴ همگی واقعه‌ی حقوقی می‌باشند.

۵ **گزینه ب صحیح است.** عمل حقوقی (اعم از عقد و ایقاع)، عملی است اعتباری که دارای اثر حقوقی می‌باشد. عمل اعتباری در مقابل عمل مادی قرار دارد.

۶ **گزینه الف صحیح است.** هر چند عقد از لحاظ اثر حقوقی به سه دسته‌ی تملیکی، عهدی و اذنی تقسیم می‌شود، تعریف ماده ۱۸۳ قانون مدنی جامع نیست و تنها عقد عهدی را شامل می‌شود.

۷ **گزینه د صحیح است.** تعهد گاه ناشی از اعمال حقوقی، اعم از عقد یا ایقاع بوده و گاه ناشی از واقعه‌ی حقوقی. بنابراین بعضی از تعهدات اثر عقد است ولی

هر تعهدی ناشی از عقد نیست.

۸ **گزینه د صحیح است.** مطابق مواد ۱۹۱ تا ۱۹۴ قانون مدنی در حقوق ایران قراردادها علی‌الاصول نیاز به تشریفات خاصی ندارد و تنها با ایجاب و قبول، به هر نحوی که ابراز شود، واقع می‌شود. به این اصل اصطلاحاً، اصل رضایی بودن قراردادها اطلاق می‌شود. (دوره‌ی مقدماتی حقوق مدنی - اعمال حقوقی - شماره ۴۱).

۹ **گزینه ب صحیح است.** عقد عینی عقدی است که در آن، قبض، شرط صحت است. در قانون مدنی تنها پنج عقد عینی وجود دارد که عبارتند از: عقد موجد حق انتفاع (ماده ۴۷ قانون مدنی)، عقد وقف (ماده ۵۹ قانون مدنی)، بیع صرف (ماده ۳۶۴ قانون مدنی)، عقد رهن (ماده ۷۷۲ قانون مدنی) و عقد هبه (ماده ۷۹۸ قانون مدنی).

۱۰ **گزینه الف صحیح است.** ر.ک. توضیح سوال شماره ۹.

۱۱ **گزینه د صحیح است.** ر.ک. توضیح سوال شماره ۹.

۱۲ **گزینه ج صحیح است.** ر.ک. توضیح سوال شماره ۹.

۱۳ **گزینه د صحیح است.** در خصوص وجوه افتراق عقود عهدی و تملیکی باید گفت: ۱- در عقود تملیکی مالکیت علی‌الاصول به نفس ایجاب و قبول حاصل می‌شود ولی در عقد عهدی چنین نیست. ۲- عقد تملیکی موجد حق عینی برای طرف عقد است ولی عقد عهدی چنین نیست و یک حق دینی برای طرف عقد ایجاد می‌شود. ۳- در عقد تملیکی برای طرف عقد حق تعقیب ایجاد می‌شود، ولی در عقد عهدی چنین نیست.

۱۴ **گزینه الف صحیح است.** در عقود معوض، از آن جایی که علی‌الاصول عقد، مبتنی بر مغایرت است، طرفین باید اهلیت کامل (بلوغ، عقل و رشد) داشته باشند. همچنین در عقود معوض، مطابق ماده ۳۷۷ قانون مدنی، طرفین علی‌الاصول حق حبس دارند، در اینگونه عقود، اصولاً شخصیت طرف تأثیری ندارد. خیار غبن و تبعض صفتها تنها در عقود معوض راه دارد و این عقود اصولاً رضایی است و قبض در وقوع آن‌ها تأثیری ندارد. با این توضیح، ایراد گزینه ۱ مشخص می‌شود.

۱۵ گزینۀ د صحیح است. عقود معوض اصولاً رضایی هستند و قبض در وقوع آن‌ها تأثیری ندارد. در این عقود اصولاً شخصیت طرف تأثیری ندارد و طرفین باید اهلیت کامل (عقل، بلوغ و رشد) داشته باشند. همچنین در عقود معوض مطابق ماده ۳۷۷ قانون مدنی، طرفین علی‌الاصول حق حبس دارند. نکته‌ی آخر اینکه خیار غبن و تبعض صفقه تنها در عقود معوض راه دارد.

۱۶ گزینۀ الف صحیح است. به موجب ماده ۱۸۵ قانون مدنی «عقد لازم آن است که هیچ یک از طرفین معامله حق فسخ آن را نداشته باشد مگر در موارد معینه». مقصود از موارد معینه، صرف نظر از اقاله، که قاعده‌ی عمومی انحلال قراردادها است، اشاره به وجود خيارات در عقود لازم است. بنابراین در صورت فوت احد طرفین، عقد لازم منحل نمی‌شود.

۱۷ گزینۀ ج صحیح است. به موجب ماده ۱۸۵ قانون مدنی، «عقد لازم آن است که هیچ یک از طرفین معامله حق فسخ آن را نداشته باشد مگر در موارد معینه». ماده ۱۸۶ قانون مدنی نیز مقرر می‌دارد «عقد جایز آن است که هریک از طرفین بتواند هر وقتی بخواهد فسخ کند».

۱۸ گزینۀ ب صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۱۷.

۱۹ گزینۀ ج صحیح است. به موجب ماده ۱۸۸ قانون مدنی «عقد خیاری آن است که برای طرفین یا یکی از آن‌ها یا برای ثالثی اختیار فسخ باشد». در عرف حقوقی، عقد خیاری به عقد لازمی گفته می‌شود که در آن شرط خیار شده باشد (دکتر ناصر کاتوزیان، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، ص ۱۹۴)

۲۰ گزینۀ د صحیح است. عقد غیر نافذ، از حیث فقدان رضای معتبر، ناقص است ولی عقد قابل فسخ فی نفسه عقد کاملی است که از تاریخ تحقق فسخ، اثر آن زایل می‌شود.

۲۱ گزینۀ ب صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۱۹.

۲۲ گزینۀ د صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۱۹.

۲۳ گزینۀ ب صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۱۹.

۲۴ گزینۀ ب صحیح است. به موجب ماده ۱۸۹ قانون مدنی «عقد منجز آن است که تأثیر آن برحسب انشاء موقوف به امر دیگری نباشد والا معلق خواهد بود».

به عبارت دیگر عقد منجز آن است که تلاقی اراده‌های طرفین و توافق آن‌ها، علت تامه وقوع عقد است و تاثیر آن بر حسب انشاء موقوف بر امر دیگری نیست.

➤ **۲۵** گزینه ب صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۲۴.

➤ **۲۶** گزینه د صحیح است. به موجب ماده ۱۸۹ قانون مدنی «عقد منجز آن است که تاثیر آن بر حسب انشاء موقوف به امر دیگری نباشد والا معلق خواهد بود». بنابراین در تعریف عقد معلق باید گفت: عقدی است که انشاء یا تحقق آن متوقف بر امری باشد.

➤ **۲۷** گزینه ج صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۲۶.

➤ **۲۸** گزینه ب صحیح است. به موجب ماده ۱۸۹ قانون مدنی «عقد منجز آن است که تاثیر آن بر حسب انشاء موقوف به امر دیگری نباشد والا معلق خواهد بود». با توجه به این ماده می توان گفت: عقد معلق پس از حصول معلق علیه نافذ است.

➤ **۲۹** گزینه ب صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۲۶.

➤ **۳۰** گزینه ج صحیح است. تعلیق واقعی در صورتی است که اثر انشا منوط به وقوع حادثه‌ی خارجی و احتمالی شود. پس اگر، تعلیق به شرایط درستی عقد شود (مانند وجود دین در عقد ضمان) نوعی تأکید بی‌فایده است. همچنین اگر، تحقق شرط در آینده به یقین معلوم باشد (مانند طلوع آفتاب یا فرارسیدن نوروز) باید عقد را مؤجل شمرد نه معلق. (دوره‌ی مقدماتی حقوق مدنی - اعمال حقوقی - شماره ۲۴).

➤ **۳۱** گزینه الف صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۳۰.

➤ **۳۲** گزینه ب صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۳۰.

➤ **۳۳** گزینه الف صحیح است. یکی از شرایط معلق علیه، احتمالی بودن آن است. بنابراین اگر اثر عقد منوط به حادثه‌ی حتمی در آینده باشد مانند فرا رسیدن نوروز آینده، عقد را نباید معلق دانست. در این فرض، عقد منجز و مؤجل نامیده می شود.

➤ **۳۴** گزینه ج صحیح است. در متن سوال، واژه‌ی «اگر» ظهور در تعلیق عقد و عبارت «به شرط اینکه» ظهور در مشروط بودن عقد دارد. بنابراین چون اثر عقد منوط به امری است، عقد مزبور معلق است و چون در ضمن عقد، شرطی درج

شده، عقد مزبور مشروط نیز می باشد.

۳۵ گزینۀ الف صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۳۴.

۳۶ گزینۀ ج صحیح است. به موجب ماده ۱۰۶۸ قانون مدنی «تعلیق در نکاح موجب بطلان است». البته اگر نکاح معلق به وجود یکی از شرایط درستی آن باشد (مانند اینکه مرد بگوید: با تو ازدواج می کنم به شرط آنکه در عده‌ی مرد دیگری نباشی) صحیح است.

۳۷ گزینۀ ج صحیح است. تعلیق در عقد جزء قواعد عمومی قراردادها است. بنابراین هر عقدی ممکن است معلق باشد، مگر در مواردی که استثناء شده است. بر این اساس در قانون مدنی به موجب مواد ۶۹۹ و ۱۰۶۸ تعلیق در عقد ضمان و نکاح باطل است.

۳۸ گزینۀ ب صحیح است. تحقق شرط در آینده مؤثر است و اثر عقد در گذشته بوجود نمی آید، مگر اینکه برخلاف آن تراضی شده باشد (دکتر ناصر کاتوزیان، قانون مدنی در نظم حقوقی کنونی، ص ۱۹۴).

۳۹ گزینۀ د صحیح است. در عقد معلق، متعهد تنها پس از تحقق معلق علیه مدیون می شود. بنابراین اگر متعهد قبل از تحقق معلق علیه مفاد عقد را اجرا کند مطابق ماده ۳۰۲ قانون مدنی، ایفاء، ناروا بوده و مستحق استرداد آن است.

۴۰ گزینۀ د صحیح است. عقد احتمالی که در برابر عقد محقق است عقدی است معوض که در آن، حدود تعهد یکی از طرفین منوط به واقعه‌ای می باشد؛ مانند عقد بیمه. ایراد گزینۀ ۴ آن است که عقود معوض نیز قابل تعلیق می باشند.

۴۱ گزینۀ ب صحیح است. عقد موجل عقدی است که به محض انعقاد واقع شده اما اجرای آن منوط به فرا رسیدن موعد خاصی باشد.

۴۲ گزینۀ ج صحیح است. شرط فاسخ یا شرط انفساخ شرطی است که در عقد منجز درج می شود و به موجب آن، انحلال عقد، موقوف به امری می گردد. این شرط با خیار شرط تفاوت دارد چرا که منظور از خیار شرط، قرار دادن حق فسخ برای طرفین عقد یا شخص ثالث است. با این توضیح سایر گزینه ها رد می شود.

۴۳ گزینۀ ب صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۴۲.

۴۴ گزینۀ ب صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۴۲.

- ۴۵ ▶ گزینه الف صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۴۲.
- ۴۶ ▶ گزینه ج صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۴۲.
- ۴۷ ▶ گزینه الف صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۴۲.
- ۴۸ ▶ گزینه د صحیح است. عقد شانسی (احتمالی) که در برابر عقد محقق است عقدی است معوض که در آن، حدود تعهد یکی از طرفین منوط به واقعه‌ای می‌باشد؛ مانند عقد بیمه. عقد معلق نیز آن است که اثر حقوقی آن بر حسب انشاء موقوف به امری باشد.
- ۴۹ ▶ گزینه الف صحیح است. با توجه به اینکه ضمانت اجرای فقدان برخی از شرایط صحت معاملات، بطلان و عدم وجود پاره ای دیگر سبب عدم نفوذ عقد می‌گردد گزینه های ۱ و ۳ صحیح به نظر می‌رسد. با این وجود چون شرایط اساسی صحت معامله ظهور در شرایطی دارند که فقدان آن‌ها موجب بطلان عقد می‌شود، با اندک مسامحه ای گزینه ۱ بر گزینه ۳ ترجیح دارد.
- ۵۰ ▶ گزینه ج صحیح است. مطابق ماده ۱۹۱ قانون مدنی «عقد محقق می‌شود به قصد انشاء به شرط مقرون بودن به چیزی که دلالت بر قصد کند» بنابراین طبق این ماده برای ایجاد عقد صرف وجود قصد انشاء (اراده باطنی) کافی است.
- ۵۱ ▶ گزینه د صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۵۰.
- ۵۲ ▶ گزینه الف صحیح است. ر.ک. توضیح سوال شماره ۵۰.
- ۵۳ ▶ گزینه ب صحیح است. به موجب ماده ۱۹۱ قانون مدنی «عقد محقق می‌شود به قصد انشاء...» در نتیجه چنانچه در عقدی قصد وجود نداشته باشد آن معامله باطل است. از آنجایی که در معاملات صوری نیز طرفین قصد واقعی انجام معامله ندارند در نتیجه این معامله نیز به علت فقدان قصد باطل است.
- ۵۴ ▶ گزینه ب صحیح است. ماده ۱۹۱ قانون مدنی در این خصوص مقرر می‌دارد: «عقد محقق می‌شود به قصد انشاء به شرط مقرون بودن به چیزی که دلالت بر قصد کند». همانطور که از ماده مزبور بر می‌آید، وجود قصد، سازنده ی عقد است و اعلام اراده شرط ساختن عقد و قرینه‌ی و اماره ی تحقق قصد. در نتیجه، اعلام اراده شرط تحقق عقد است و خود، سازنده ی عقد نیست.
- ۵۵ ▶ گزینه ب صحیح است. در حقوق ایران به موجب مواد ۱۹۱ قانون مدنی، علی